

En skole i Gravlev 1741

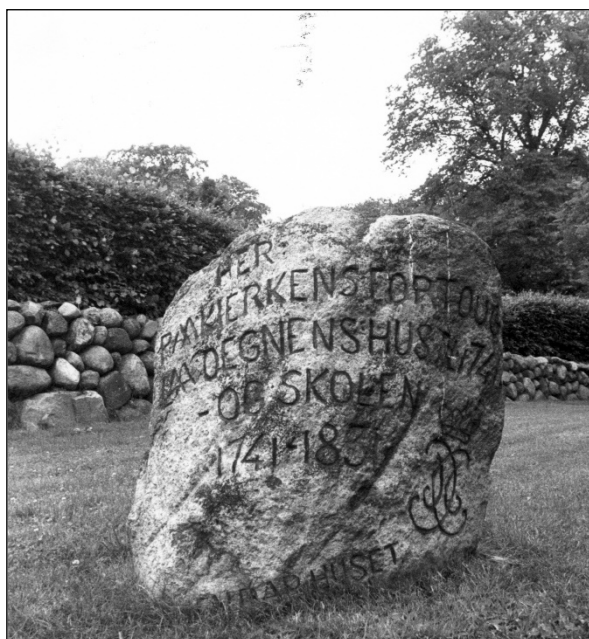
Skrevet 1938 af Th. Johansen, lærer i Aarestrup

Gravlev Kirke omkring år 1900 set fra bakken bag kirken

udsynet til kirken fra den ny landevej. Det lille stykke gadejord fredes af nænsomme hænder og et væld af rød-blomstrede rosenbuske viser det sted, hvor man i sommeren 1741 opførte en af Christian d. 6.'s skoler.

Om denne skole ved man mere end om mange andre af de skoler, der efter Christian d. 6.'s skolelov af 1739 blev opført i kirkebyerne. Den mand, som man kan takke for oplysningerne er ridefogeden og birkedommeren på Torstedlund, Wilhelm Friderich Broholm. Han har været en samvittighedsfuld og påpasselig foged, der omhyggeligt varetog sin husbonds ordrer. Som største lodsejer i Gravlev Sogn fik generalleutenant Leventzau til Restrup skrivelse fra biskop Andreas Wøldike, Viborg, om også at opføre en skole for Gravlev Sogn, at dette hverv overlodes derefter til Broholm, der ikke alene gjorde hele sagen klar, men også efter endt arbejde samlede alle regninger og bilag med tilhørende regnskab og tillige gav en udførlig beretning om hele skolesagens forløb, hvilket endnu er samlet i en smuk pakke på Torstedlunds Arkiv.

Th. Johansen har hugget denne mindesten for degnens hus på "Kierkens Fortoug"

Enhver, der tager sig tid til at forlade den ny højmoderne Aalborg-Hobrovej overfor Gravlev By for ad den gamle landevej at køre gennem byen, vil ikke undgå at lægge mærke til det lille stykke gadejord mellem vejen og kirkediget, hvorover den smukke kirke hæver sig skarpt med sit røde tegltårn mod den høje granbeplantning ovenover. Denne vil desværre snart helt dække

På det sted, hvor skolen skulle opføres, lå endnu Gravlev gamle degnebolig, eller som det så smukt hed "på Kierkens Fortoug". Indtil 1741 havde degnen her som i andre landsbyer undervist ungdommen i kirketårnet hver søndag før gudstjenesten. Degnens hus var så gammelt og elendigt, at det meget regnvand fra kirkens tage kunne strømme gennem dens hullede og klinede vægge for derefter at strømme videre over gaden langs byens lige overfor liggende kro og ned ad skråningerne for at fylde godt i den store Gravlev Sø.

Huset havde stået her siden 1664, da det nævnes, at degnen Clemen Andersen havde skullet svare afgift af det, og i det havde de følgende degne, der også betjente Buderup Kirke, Laurits Nielsen, Knud Skiørping og Peder Olufsen Bang boet. Den sidste havde

fået irrettesættelse af provsten, fordi han ikke, som det var hans pligt, holdt huset ordentligt ved lige, men han undskyldte sig med sin alderdom, han var nemlig 84 år og 5 måneder gammel, da han fik tilrettevisningen, og lod han provsten vide, at huset var endnu ringere, da han flyttede ind i det. Han lovede at bøde på det.

Et års tid efter antog man en falleret herremand, Jacob Frantzen Hiort, der var student, til degn, men han var så heldig året efter at slippe ud, idet baron Juel til Lundbæk gav ham Skivum Degnekald. En ny student, Christian Møller, ville ikke gøre noget ved huset, og Benzons på Buderupholm sagde, at det blev aldeles øde og nedfalden i hans tid. Det var intet under, at Broholm lod den gamle 22 alen lange rønne nedrive og, skriver han, lod han skolen opføre på den gamle degneboligs plads.

Broholms regnskab, dateret 30. december 1741 over "Gravlev ny Skole på 6 bindinger", er meget detaljeret og omfattende, men skal udelades her, kun nævnes at den samlede byggesum blev på 34 Rdr. 3 Mk. 6 Sk.

Den 3. februar 1742 udsendte Broholm fire bønder, nemlig Jens Jensen Smed, Peder Lassen og Jens Christensen Hyldgaard af Aarestrup samt Knud Nielsen af Torsted til Gravlev for at de skulle syne den ny skole. De beså huset ude som inde og udtalte, at det var et "forsvarligt Skoellehuuss, hvorudi Skoelleholder kand boe og holde Skoelle". Der var dog allerede gået brud på skorstenen fordi mønningen var utæt, og skadens istands-

sættelse anlog de til 4 mark. endvidere var "de 3 Vægge næsten Deelen aaben, som er skeed af paakommende regen og formedelst at Husset udi Vinter ikke har haft nogen Beboer og været ej giort Varme". Sognefogden Lave Andersen skulle sørge for at huset blev ordentligt mønne. Han havde "advahret" sognefolk dertil, men de havde ikke efterkommet ordren. Samtlige omkostninger blev derefter lignet efter hartkorn på Gravlev Sogns lodsejere.

Skolen, der blev bygget 1830 og fungerede til 1913

Den ny skole stod på kirkens fortov i 90 år før den kasseres i 1830. Her boede efterhånden degne og skoleholdere: Christen Møller til 1748, Lauritz Secht til 1781, Jens Lauritzen Sahl til 1789, Lauritz Funder til 1803 og Niels Dahlsen til 1830. Derefter byggedes den skole, som den nuværende ældre slægt har søgt på østsiden af vejen, og hvor Peder Larsen og Niels Frederiksen underviste. I 1913 byggedes lidt nord for den nuværende skole.